БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 69 (8595)
МАРТЫН 21
ПЯТНИЦА
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭИ ПРЕЗИДИУМЭИ УКАЗ

СССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

СССР-эй Конституциин 55 статьягай үндэһөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтооно: Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай табадахи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиие 1958 оной мартын 27-до Москва городто зарлаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1958 оной мартын 19.

Хэрэнэй механизаторнууд Николай Мамайн үүсхэлые дэмжэбэ

СССР-эй Верховно Соведэй депутат Д. Х. Тахановай бригадынхидай үүсхэл

Хэрэнэй МТС-эй 6-дахи тракторна бригадын механизаторнууд бүхы ажалшадтаал али «Колхозно байгуулалтые улам саашадань хүгжөөхэ, машинно-тракторна станцинуудые хубилгаха тухай» КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй түүхэтэ тогтоолые халуунаар угтаа. Түрэл «Путь Ленина» колхозойнгоо трактор, машинануудые худалдан абахалаар, тус бригадынхид, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, бригадир нүхэр Д. Х. Таханов түрүүтэй, нэгэн һаналтайгаар колхоздоо ошожо, улам эршэмтэйгээр хүдэлхэ байһанаа мэдүүлээ һэн.

Уданшьегүй колхозойнгоо абаһан техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха тушаа хөөрэлдэжэ байһаар, тэдэнэр донецкэ суута шахтёр Николай Мамайн үүсхэлые дэмжэхэ гэжэ шиидэбэ. Тиихэлээрээ хабарай тарилгын, пар хахалалгын, бусад яаралтай хүдэлмэриин үедэ бригадын механизатор бүхэн халаан бүриингөө даабариие саг үргэлжэ үлүүгээр дүүргэхэ гэһэн уялга абаа. Гэхэ зуура, бригадын гэшүүд гол анхаралаа үндэр баян ургаса абаха хэрэгтэ хандуулжа, бүхы хүдэлмэреэ шагтал эрхим шанартайгаар бүтээжэ, 1958 ондо ороохо тарянай гектар бүриһөө 16 центнер ургаса, тэрэ тоодо 18 центнерһээ доошо бэшэ шэниисэ абаха гэжэ комплексно бригадынгаа бүхы гэшүүдтэй шиидэһэн байха юм.

Мүн трактор, машинынгаа хойноһоо оролдосотойгоор харууһалха, запасной часть, горючи болон бусад зүйлнүүдые гамнажа, түсэбөөр хараалагдаһанда оробол 15 процент багаар гаргашалха, мал ажахын ажал ехэтэй хүдэлмэриие хүнгэлжүүлхэ, барилгын хүдэлмэри ехээр ябуулха, колхознигуудай дунда техникэ шудалха һуралсал эмхидхэхэ зэргэ мэтэ харюусалгатай уялгануудые абажа, тэдэнэр республикынгаа бүхы механизаторнуудта уряа бэшэг бэшээ. Тэрэнь манай газетын мүнөөдэрэй номерто толилогдобо.

Энэнь тон һайшаалтай. Яагаад гэхэдэ, Николай Мамайн жэшээгээр ажаллажа, манай республикын ажалшад олон һайн амжалтануудые туйлажа байнхай. Жэшээлхэдэ Заиграйн аймагай «Красный опытник» колхозой һаалишад суута шахтёрой үүсхэлые дэмжээд, мүнөө һү абаха даабаряа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Суута шахтёр Николай Мамайн үүсхэлые механизаторнуудай дунда дэлгэрүүлхэ гээшэ мүнөө үедэ айхабтар ехэ удхашанартай. Республикымнай механизаторнуудай урда эгээл ехэ харюусалгатай зорилго табигдана. Тэдэнэр колхозуудай гүрэнһөө худалдажа абаһан трактор, машиные хүтэлхэнь ха юм. Тиимэһээ энэ техникые эзэн ёһоор харууһалжа, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, үндэр баян ургаса абаха хэрэгтэ Хэрэнэй механизаторнуудай үүсхэл ехэ туһатай. Тиин трактор, машинануудые зүбөөр ашаглаха талаар МТС-үүдэй гушаад жэлэй туршада олоһон баян дүй дүршэлые колхозуудта хэрэглэхэ, механизаторнуудай өөһэдынь эрдэм мэргэжэлые үдэр бүри нарижуулха тушаа хэрэнэйхид тон зүб бэшэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ зарим нютагта трактор, машинанууд түхэреэн жэлэй туршада заһабарилагдадаг болонхой. Энэ түрүү арга мүнөө үедэ, гол техникые колхозуудай абаад байхада арга бэшэ хэрэглэгдэхэ ёһотой. Ушарынь колхозуудта тракторнууд үбэл, зунгүй ашаглагдаха байһаниинь мэдээжэ.

Гадна, тракторай хүдэлмэриин гаргашые химдаруулхын түлөө оролдохо хэрэгтэй. Трактор, комбайн, машина бүхэн тусхай хүнүүдтэ даалгагдажа үгтэхэ, тэрэниие гамтайгаар абажа ябаһан, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаһан механизаторнууд али болохоор урмашуулагдаха зэргэтэй. Мүн тракторта хэрэгтэй частьнуудые, горючи болон тоһодог зүйлнүүдые эзэн ёһоор гаргашалха шухала.

Партиин уряалаар, зүрхэнэйнгөө зоригоор колхоздо хүдэлхэеэ ерэһэн механизаторнуудые халуун анхаралаар хүреэлхэ, зохид һайн гэр байра поли шадар түхеэрхэ, халуун хүдэлмэриин үедэ эдеэ хоолоор хүсэд хангаха, тракторта хэрэглэгдэхэ часть, горючи, тоһодохо зүйлнүүдээр таһалгаряагүй хангаха гээшэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй нангин уялга мүн.

Нүхэд механизаторнууд, мэргэжэлтэд, колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Хэрэнэй механизаторнуудай эрмэлзэлгые халуунаар дэмжэжэ, энэ жэлдэ гүрэнһөө абаһан техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха үндэр баян ургаса абаха талаар социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

Нүхэд механизаторнууд! Колхозойнгоо ажахые саашадань хүгжөөхын түлөө шэнэ хүсэтэйгөөр тэмсэе!

Хүндэтэ нүхэд!

Бидэнэр, Түнхэнэй аймагай Хэрэнэй МТС-эй 6-дахи тракторна бригадын механизаторнууд «Колхозно байгуулалтые саашадань хүгжөөхэ, машинно-тракторна станцинуудые хубилгаха тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй тогтоолые, мүн Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисые зүбшэн хэлсэжэ, бүримүһэн һайшаагаад, партиингаа сэсэн мэргэн хэмжээ-ябуулгада бодото ажалаараа харюусаха гэжэ үнэн сэдьхэлһээн шиидээбди.

Мүнөө бидэнэр, өөһэдынгөө бригадир, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Д. Х. Тахановтаяа, бүхы бригадаараа «Путь Ленина» колхоздо орожо, хоёрдохи комплексно бригадатайнь хэтэдээ ниилэбэбди. Трактор, машинануудаа колхоздоо бултыень асараад, үглөө мүнөөгүй эртын борнойлго эхилхэ гэжэ байнабди. Тиихэ зуураа, иимэ уялгануудые абанабди:

1. МТС-һээ худалдажа абаһан бүхы техникэсэ һайнаар харууһалжа, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гээшэ манай эгээн харюусалгатай зорилго болоно. Урдань бүхы юумэеэ МТС-тэ, механигуудта найдаад байгаа һаа, мүнөө жэл түрүүшынхеэ бэеэ даажа хүдэлхэмнай. Манай урда табигдаһан энэ харюусалгата зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын тула донецкэ шахтёр Николай Мамайн үүсхэлые дэмжэжэ, тракторист, комбайнер, механизатор бүхэн үдэр, халаан бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, унаһан малгайгаа абангүйгөөр хүдэлхэ гэжэ нэгэн һаналтайгаар хэлсээд байнабди. Тиимэһээ трактор, машинаяа шадабаритайгаар харууһалха, саг сагтань заһабари хэхэ, заһабарилгые түхэреэн жэлэй туршада ябуулха шухала болоно.

2. Тракторай хүдэлмэриин гаргашые химдаруулхын тула түрүүшын үедэ трактор бүхэниие тусхай тоосоондо табижа, саашадаа июниин 1 болотор бүхы комплексно-тракторна бригададаа тиимэ тоосоо нэбтэрүүлжэ эхилхэ зорилготойбди. Тиигээ һаамнай хүн бүхэн даажа абаһан трактор, машинадаа харюусалга ехэтэйгээр хандаха болоно бшуу. Мүн бүхы юумэндээ эзэн ёһоор хандажа, хараалагдаһанһаа 15 процент багаар запасной часть болон горючи, тоһо гаргашалха уялга абанабди.

3. Хабарай тарилгын хүдэлмэриие, ургасын хойноһоо харууһалгые болон ургаса хуряалгые саг соонь, эрхим шанартайгаар ябуулжа, 1958 ондо таряалангай гектар бүриһөө 18 центнерһээ доошо бэшэ шэниисэ, 16 центнерһээ бага бэшэ ороохо таряа хуряажа абаха уялга бүхы комплексно-тракторна бригадаараа абанабди.

4. Хабарай тарилгын урда тээ манай бригада өөһэдынгөө хүсөөр барилгын модо бэлдэжэ, тэрэнээ ойһоо шэрэжэ асараад, 30 хүнэй байха хамтын байра, бани, улаан булан, кухни, спортивна талмай, хүдөө ажахын машинануудые хадагалха сарай, горючи, тоһоной зүйл хадагалха байра түхеэрхэ юм. Мүнөө барилгамнай эхилээд, түлэг дундаа ябажа байна. Манай «Путь Ленина» колхоз бидэниие халуунаар угтажа, үүсхэлыемнай бүхы колхознигууд дэмжэнэ, культурна ажаһуудалай талаар хэжэ байһан хүдэлмэридэмнай аха шадалаараа, арга боломжоороо туһалжа байна.

5. Мүнөө үедэ колхоздомнай хабарай тарилгада бэлэдхэхэ, аргал шэбхэ зөөхэ декадник үнгэргэгдэжэ байна. Энээндэ бидэнэр габшагайгаар хабаадажа байнабди. Энэмнай 1958 ондо үндэр баян ургаса хуряажа абахын түлөө тэмсэлэй түрүүшын ехэ алхам болохо байна.

6. Комплексно бригадын гүүртэ, отарануудта ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньһожоруулха талаар бии байгаа машина, түхеэрэлгые ашаглажа, тэдэниие хүдэлгэхэ хүнүүдые малшадай дундаһаа һургахын тула колхознигуудтай техническэ һуралсал эмхидхэхэ зорилготойбди. Эдэ мэтээр 1958 ондо ороохо таряа, мяха, тоһо, һү, нооһо абалгаяа эрид дээшэлүүлхэ болонобди.

7. Манай «Путь Ленина» колхоз автомашина, трактор болон бусад зэр зэмсэг заһабарилдаг типовой мастерской бариха гэжэ шиидээ. Тэрэ мастерскойдо тошиилдолгын, үрэмдэлгын болон бусад станогуудые тодхожо, электрогагнуури хэгдэдэг байха ёһотой. Энэ мастерскойн бүтээд байхада колхоз дээрээ саг зуурын, дунда жэшээнэй заһабари хэдэг болохо байнабди. Энэ мастерскойгоо Агуухэ Октябриин 41 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэг болгон, ашаглалгада оруулхабди.

Абаһан эдэ уялгануудаа бэелүүлхын тула үсэд шангаар ажаллажа, бүхы мэргэжэл шадабаряа гаргахабди.

Нүхэд механизаторнууд, мэргэжэлтэд! Колхозуудые саашань хүгжөөхэ хэрэг Та, бидэнэй оролдолгоһоо ехэнхидээ болохо байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ 1958 ондо бүтээсэ ехэтэйгээр, һайн шанартайгаар ажаллан, Николай Мамайн үүсхэлые хаа хаанагүй дэмжэжэ, түрэл партиингаа түүхэтэ тогтоолдо бодото ажалаараа харюусахын тула, «Эрхим шанартайгаар хүдэлдэг бригада» гэһэн нэрэ зэргэ абахын тула социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе.

(Энэ бэшэг Түнхэнэй аймагай «Путь Ленина» колхозой тракторно-комплексно бригадын хамтын суглаан дээрэ абтаа).

Республикын колхозуудта агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай дүүргэлтэ тухай

1958 оной мартын 15-най мэдээн

Аймагууд	Наг шэбхэ зөөлгэ (процентээр): Таряалангай газарта	Наг шэбхэ зөөлгэ (процентээр): сабшалан дээрэ	Үнэһэ суглуулга (процентээр)	Шубуунай аргал суглуулга (процентээр)
Баргажанай	15,2	8,9	—	—
Б.-Кударын	26,7	—	4,5	10,5
Бичурын	39,1	25,8	52,8	186,0
Зэдын	19,4	5,1	20,5	16,0
Яруунын	4,8	12,9	—	—
Заиграйн	19,6	9,7	8,6	78,5
Закаменай	10,1	10,2	10,5	6,2
Иволгын	13,6	9,3	5,2	75,7
Кабанскын	14,8	—	31,1	37,4
Хэжэнгын	3,4	14,0	15,6	35,8
Кударын	30,3	16,3	41,3	78,8
Курумканай	6,7	24,5	5,5	13,0
Кяхтын	6,8	1,6	4,1	40,0
Мухаршэбэрэй	41,9	26,1	54,0	137,5
Прибайкальска	19,2	39,0	11,5	33,5
Сэлэнгын	13,9	25,1	20,0	73,5
Тарбагатайн	31,7	25,7	35,6	70,1
Торнин	5,8	19,5	2,2	7,5
Түнхэнэй	21,7	25,7	47,4	106,5
Хоринн	4,9	10,8	8,5	33,7

Наг шэбхэ ехээр зөөгдэнэ

Энэ жэлдэ үндэр ургаса абахын тула Курумканай аймагай зарим колхозууд хабарайнгаа тарилгые бэлэдхэл һайнтайгаар угтажа байна.

Эндэхи «Коммунизм» колхозой гэшүүд таряалан, сабшалан дээрээ наг шэбхэ, аргал ехээр тараана. Мүнөө 1550 тонно наг шэбхэ, 8 центнер шубуунай аргал, 13 центнер үнэһэн суглуулагдажа, таряалан дээгүүр тараагдана. Тиихэдэ үрэһэнэй 2465 центнер орооһон сэбэрлэгдэжэ, бэлэн болгогдоо.

Нүхэр Бурцевай хүтэлбэрилдэг бригада хартаабха, огородой эдеэ ургуулха юм. Тиимэһээ энэ бригадынхид эртээнһээ огородой газар дээрэ наг шэбхэ гаргаа, мүн рассаднигай 50 рама шэнээр хэжэ, парнигуудаа заһабарилаа.

Г. Бадмаев.

Хаһа сагаа алдахагүй

Хаяа нютагай наруули хада гүбөөнүүдэй саһан хайлажа, үдэр ерэхэ бүри хабарай шэнжэтэй боложо байнхай.

Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозойхид хабарайнгаа тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри гол түлэб дүүргээ. Ороохо тарянай үрэһэ хүсэд дүүрэн сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргөөд, мүнөө нара һалхинда шанаржуулжа байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ мүн тарянай газарта, нуга сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргалга түлэг дундаа ябана. Гадна, 100 гаран центнер үнэһэн, 35 центнер шубуунай аргал суглуулагданхай. Илангаяа кукуруза, сахарай свёкло тариха газарта үтэгжүүлгэ һайса гаргагдаа.

Таряалангай газар үтэгжүүлхэ, уһалха хэрэгые колхозой агроном нүхэр Б. Н. Аюшеев эдэбхитэйгээр ударидана.

Ж. Санжиев.

САБШАЛАНГАЙ ГАЗАР СЭБЭРЛЭНЭ

Хэрэнэй МТС-эй механизаторнууд колхозуудтаа ошожо, нютагаархинаараа хамта хойто жэлдэ малдаа элбэг тэжээл бэлдэхын тула эртээнһээ хүдэлмэрилжэ эхилээ. Мүнөө 2 «Кусторез», 1 «Бульдозер» маркын тракторнууд сабшалан дээрэхи шугы бургааһа сэбэрлэнэ. Тиихэдэ үшөө нэгэ трактор энэ хүдэлмэридэ нэмэжэ табигдахань.

Мүнөө жэл Калининай нэрэмжэтэ колхоздо 70 га, «Путь Ленина» колхоздо 50 га газар шугы бургааһанһаа сэбэрлэгдэхэ байна. Тиихэдэ бэшэ колхозуудташье энэ хүдэлмэри эмхитэй һайнаар хэгдэжэ эхилэнхэй. Шэнэ газар дээрэ тэжээлэй культура таригдаха юм.

Сабшалан сэбэрлэлгэдэ хүдэлмэрилжэ байһан механизаторнууд Д. Хосомоев, Д-Н. Сымбылов, Г. Конюшкин, И. Нефедьев гэгшэд үдэр бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэжэ, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые ажалай бэлэгүүдээр угтаа һэн.

Ц. Балбаров.

Нобшорһоор дээрээ ортохонь

Колхоз бүхэн хабарайнгаа тарилгада хаһа сагтань бүхы талаһаань һайнаар бэлдэжэ, байгша ондо ороохо тарянай, үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абаха үндэһэ һуури табиха зэргэтэй бшуу.

Гэбэшье, Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз хабарайнгаа тарилгада хаһа сагтань һайнаар бэлдээ гэхын аргагүй. Эндэхид мүнөө болотор үрэһэ хүрэнгөө дууһан сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргэжэ шадаагүй байһаар. Үшөө 130 гаран центнер хара тарянай үрэһэн хүсэд сэбэрлэгдээгүй хэбтэнэ. Мүн наг шэбхэ таряалан, сабшалан дээрэ гаргажа, тарааха, шубуунай аргал, пеэшэнэй үнэһэ суглуулха хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, энэ колхозойхид байгша ондо 8 мянган тонно наг шэбхэ таряалан, сабшалан дээрэ гаргаха түсэбтэй аад, мүнөө тэрэнэйнгээ миин 309 тонные поли дээрэ гаргаа нэрэтэй. Тиихэдэ 150 центнер үнэһэ, 80 центнер шубуунай аргал суглуулха түсэбтэй аад, мартын 15-най мэдээгээр нэгэшье центнер суглуулаагүй байшоо.

Колхозойнь комплексно бригадын бригадирнууд нүхэд Д. Доржиев, Д. Цыденсв, Л. Дымбрылов гэгшэд наг шэбхэ поли дээрэ гаргаха, үнэһэ, шубуунай аргал суглуулха хүдэлмэри зохид сагтань эмхидхээгүй. Наг шэбхэ гаргахын тулада таряалан, сабшалангай газар малшадта хубаарилжа, даалгажа үгөөгүй байха юм. Тиимэһээ малшадынь аргал шэбхэеэ хайша хэрэг адхажархёод, мүнөө тэрэниие дахин суглуулжа, сабшалан дээрэ гаргаха баатай болоно.

Мүн үнэһэ, шубуунай аргал хаһа сагтань суглуулжа шадаагүй дээрэһээ энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд «хожом болошобо», «мүнөө болоһон хойно хаанаһаа үнэһэ, шубуунай аргал суглуулха зомбибди», «энэ хэрэгтэмнай аймагай эмхи зургаанууд, һургуулинууд туһалаагүй» гэхэ мэтын элдэб шалтагаан урдаа баридаг заншалтай.

Гадна, таряалан, сабшалан дээрээ һайрамай уһа тогтоохо тухай ямаршье хэмжээ абаагүй байхань гайхалтай. Мүн хартаабха, овощь тариха газарта үтэгжүүлгэ зөөхэ, тэндэхи парнигуудаа һэргээхэ, заһабарилха саг тулаа. Теэд эндэ тиимэ хүдэлмэри ябуулагданагүй гэхэдэ болохо. Парнигтаа оройдоол 79 центнер наг шэбхэ гаргаа. Огородойнь бригадын хүдэлмэришэд хүсэд томилогдоогүй. Эдэ бүгэдые колхозой агрономууд нүхэд П. Цыренов, Л. Дымбрылов, Д. Эрдынеев гэгшэд һайса мэдэжэ байгаад ямаршье хэмжээ абанагүй. Эдэнэр ороохо тарянай үндэр ургасын түлөө тэмсэхэдэнь колхознигуудта ёһотой туһаламжа хүргэнэгүй.

Мүнөө үдэр хоног ошохо бүри хабарай тарилга улам ойртожо байна ха юм. Тиимэһээ бүхы арга боломжонуудаа дүүрэн хэрэглэжэ, тарилгада бэлэдхэлэй дутуу дундануудые дары усадхаха саг тулаа бэшэ гү гэжэ энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдһөө асуугдахаар болоо ха.

Д. Доржиев.

Кударын аймагай механизаторнууд хабарайнгаа тарилгада гарахаар бэлэн болонхой. Д. Чимитовэй фото.

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин Центральна Комиссиин түгэсхэлэй заседани

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин Центральна Комиссиин түгэсхэлэй заседани мартын 19-дэ Москвада болоо. СССР-эй Верховно Соведтэ хэгдэһэн һунгалтын дүнгэй дүн тухай комиссиин протоколдо заседани дээрэ гар табигдаа.

Советскэ демократиин бодото арадай демократи байһыень мүнөө болоһон һунгалта үшөө дахин эли тодо харуулба гэжэ һунгуулиин Центральна Комиссиин түрүүлэгшэ В. Гришин үгэ соогоо тэмдэглээ. Коммунистическэ партияа тойрон Советскэ Союзай бүхы арадуудай эршагүй нягтаар жагсанхай байһые, коммунистнууд болон партиин бэшэ хүнүүдэй арадай нэгэдэлэй илаһые һунгалта харуулаа.

Мүнөө һунгагдаһан СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай хагасынь шахууна промышленностьдо, хүдөө ажахыда хүдэлжэ байһан хүнүүд болоно. СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай гурбанайнь нэгэнэйр хуби социальна байдалаараа хүдэлмэришэд, таряашад юм. Бэшэнүүдынь арадай интеллигенциин түлөөлэгшэд. Депутадуудай 26 процентһээ дээшэнь эхэнэрнүүд.

Совет арадай эрхим хүбүүд, басагад СССР-эй Верховно Соведтэ һунгагдаа.

Манай олонациональна Эхэ оронной бүхы арадууд — бүхы союзна, автономно республиканууд, автономно областьнууд болон национальна округууд СССР-эй Верховно Соведтэ түлөөлэгдэнхэй.

Коммунистическэ партиин ябуулдаг политикые арад зомнай айхабтар эдэбхитэйгээр дэмжэнэ гэжэ мартын 16-да үнгэрһэн СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта харуулба гээд В. В. Гришин мэдүүлээ. Партиин хүтэлбэри доро урагшаа, коммунизмын шэнэ илалта тээшэ совет арадай шууд дабшахаар эрмэлзэжэ байһыень һунгалта харуулаа.

СССР-эй Верховно Соведтэ болоһон һунгалтада хабаатай бүхы материалнуудые Союзай Соведэй, мүн Национальностьнуудай Соведэй мандатна комиссинуудта дамжуулан үгэхэ тухай асуудал комиссиин заседани дээрэ хэлсэгдэбэ.

(ТАСС).

Колхозно байгуулалтые саашадань хүгжөөхэ, машинно-тракторна станцинуудые хубилгаха тухай асуудалые бүгэдээрадай зүбшэн хэлсэлгэ боложо байна

* * *

Өөрын техникэтэй болообди

«Колхозно байгуулалтые улам саашадань хүгжөөхэ, МТС-үүдые хубилгаха тухай» КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй тогтоолтой танилсаад байхадаа, иимэ шухала асуудал хараалһанайнь түлөө түрэл партидаа манай колхознигууд баясхалан хүргэнэ.

Жэжэхэн үмсын ажахые нэгэдүүлхэ, тэдэнние хүсэ ехэтэй томо колхозууд болгохо үедэ МТС-үүд угаа ехэ үүргэ дүүргээ. МТС-үүдэй туһаламжаар колхозууд хүдөө ажахын продукт бүри ехээр абадаг болобо. Мүнөө тараан ажалай һалбари хүсэд оньһожоруулагдаа. МТС-үүдэй техникын хүсөөр манай орон дотор 30 гаран миллион гектар шэнэ, залууг газар элдүүрилэгдэн ашаглагдаа.

Сэлэнгэ мүрэнэй эрье дээрэ байдаг манай (Зарубин тосхоной) колхоз жэлһээ жэлдэ хүгжэжэ байна. Үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 1450 литр һүн һаагдаа, хонин бүриһөө 2,3 килограмм нооһон хайшалагдаа. Бүхы түрэлэй мал үсхэбэрилхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Урда жэлтэй сасуулхада, олзо доход нилээд дээшэлээ. 1957 ондо хабарайнгаа тарилгые богони болзорто, агротехникын заабари наринаар сахижа үнгэргэһэн байнабди. Тиигэжэ Погранична МТС-эй механизаторнуудтай хамта орооһото культурануудай тарилгын гектар бүриһөө 10 центнер таряа хуряаһан байнабди. Тэрэнэй ашаар өөрын үрэһэ хүрэнгэ хаагдаа.

МТС-үүдэй техникые колхозуудта худалдаха тухай асуудал хаһа саг соогоо табигдаад байна. Колхозууд өөһэдөө техникэ даажа абахадаа зүбөөр, бүри ехэ бүтээсэтэйгээр ашаглаха ёһотой. Погранична МТС колхозуудтай баталһан договороо дүүргэхэ гээд, хахалагдаһан газарай талмайе ехэ болгохо гэжэ оролдодог байһаниинь мэдээжэ. Зарим механизмууд эбдэрээд, өөдтэй юумэ хэдэггүй байгаа. Жэшээлхэдэ, нёдондо «ДТ-54» трактор эбдэржэ урагшаа ябаагүй. МТС-эй механигууд тэрэ тракторые ябуулха гэжэ оролдоошьегүй һэн.

Колхоздомнай ажал хэхэ хүнүүд дутана. Теэд, сүлөөтэй байһан механизаторнуудта хандахадамнай, «бидэ МТС-эй хүдэлмэришэд гээшэбди, хэрбээ МТС-эй дирекциин зүбшөөгөө һаа туһалхабди» гээд хүдэлмэри хэдэггүй һэн. Тиигэжэ механизаторнууд (колхознигуудшье һаа) ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсанагүй. Гэбэшье механизаторнууд колхозой Уставай ёһоор, колхознигуудтай адли газар эдлэдэг байха юм. Механизаторнуудай нэгэ колхоздо мэдэлтэй болоходонь, иимэ ябадал усадхагдаха.

«Колхозно байгуулалтые улам саашадань хүгжөөхэ, МТС-үүдые хубилгаха тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол, нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезис һаяхан колхозой хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Үгэ хэлэһэн колхознигууд партиин хэмжээ-ябуулгануудые бүрин һайшаагаа. Колхозой хамтын суглаан 5 трактор (тэдэнэй тоодо: 3 «ДТ-54», 1 «Беларусь», 1 «У-2»), 3 «С-6» комбайн, 2 силоснэ комбайн, 7 сеялкэ абаха гэжэ шиидээ. Энэ техникэ 380000 түхэриг сэнтэй. Гурбан жэлэй туршада техникынгээ түлөөһэ үгэжэ шадахабди. Мүнөө тэдэнние МТС-һээ тушаажа абаад, колхоздо асарагдаа.

Тракторнууд болон бусад техникэ заһабарилжа байха мастерскэ энэ жэлдэ баригдахань. Колхозуудай **мастерскойнуудые зохидоор түхеэрхэ хэрэгтэнь промышленна предприятинууд туһалха ёһотой.** Юуб гэхэдэ, манда токарна станогууд, элдэб хэрэгсэлнүүд дутана.

Өөрын техникэтэй болоходоо, натура түлбэри түлэхэгүй байнабди. Нёдондо жэл манай колхоз натура түлбэридэ 127 мянган түхэриг түлэһэн юм. Хэрбээ 40—45 мянган түхэриг жэл соо хэрэглэгдэхэ горючида гаргашалагдадаг байһые хараад абабал, 80—85 мянган түхэриг арьбалагдаха болоно.

Колхозой хамтын суглаан механизаторнуудай түлбэрииe хуушаарнь үлөөхэ, тэдэнэртэ ажаһуудалай зохид эрхэ байдал хангаха гэжэ шиидхээ.

Хабарайнгаа тарилгые богонихон болзор соо үнгэргэхын тулада бэлдэжэ байнабди. Үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдэнхэй. Таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргагдажа байна. Тарилгаяа өөрын техникээр хэхэмнай.

Д. Гармаев, Кяхтын аймагай Ульяновай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Тон һайн тогтоол

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол болон «Колхозно байгуулалтые саашадань хүгжөөхэ, машинно-тракторна станцинуудые хубилгаха тухай» нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые манай колхозой гэшүүд тон ехээр һайшаан, халуунаар угтаба.

Техникэ колхозой мэдэлдэ ороходоо хамаг хүдэлмэри дуран соо хэгдэхэ гээшэ. Трактор, машинанууд һаатабаригүй хүдэлмэрилүүлэгдэхэһээ гадна, горючи болон бусад зүйлнүүд алмагдаха байха гэжэ һананам. Тиимэһээ оньһото машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр, гаргаша багатайгаар хүдэлмэрилүүлхэ арга олдохо байна.

Хамаг арга боломжоёо хаража үзөөд, даб гэһээр 6 «ДТ-54» маркын трактор, 2 «Беларусь» трактор, 6 сеялкэ, 2 культиватор, 6 плуг, 2 силосорезкэ худалдажа абаха аргатайбди.

Колхоздомнай комплексно хоёр бригада бии. Тэдэ бригадирнуудай орлогшоор тракторно-таряан ажалай бригадые хүтэлбэрилэгшэд табигдаха юм.

Гэхэтэй хамта МТС-үүд энэ үедэ хүдэлмэреэ һуладхангүй, хабарай тарилгада һайнаар бэлэдхэхэ зэргэтэй. Манай худалдан абаха 6 тракторай хоёртонь заһабари хэрэгтэй. МТС-эй главна агроном тарилга хэхэ газарай хүрьһэ шэнжэлэлсэжэ, хаана ямар культура тариха тушаа туһалаа һаань һайн байгаа.

С. Таракановский, Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Колхозууднай бүри баяжахань

Хэрбээ колхозууд саашадаа өөһэдын машина, трактортай болоод байбал, тараан ажалаа, мүн бусад хүдэлмэреэ урданайхиһаа үлүү һайнаар ябуулха гэжэ һанагдана. Урдань колхоз МТС хоёр хүдэлмэреэ бэе бэедээ хаялсаад, шанарыень муудхаадаг, хэрэгтэ хэрэггүй юумэ хэдэг һэн. Жэшээнь, МТС зөөлэн хахалалгынгаа түсэб дүүргэхын тула октябрь һарада, газарай хүрэ хүрэтэр пар хахалдаг байгаа. Нёдондо жэл манай МТС мүн лэ түсэбөө дүүргэхын тула Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хэдэн арбаад гектарай ой модо урбуулаад, тэрэнээ һайса суглуулаашьегүй хаяжархиһан байна. Теэд энэ колхоз тэрэ «туһаламжынь» түлөө ехэхэн натура түлбэри түлөөд, нэгэшье түхэригэй олзо доход оруулаагүй байха. Энэ мэтын жэшээ олон.

Һүүлэй үедэ колхозууд тараан ажалайнгаа бүхы хүдэлмэрие гансал МТС-тэ хүүлхэ гэжэ найдадаг байгаа.

Хэдэн олон мори унаатай аад, МТС-эй трактор хүлеэ-хүлеэһээр полинууд дээрэ наг шэбхэ гаргаха түсэбөө дүүргэдэггүй, тиигээд таряанай ургаса ехээр муудадаг байба.

Б. Будаев, Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой бригадир.

Машина хадагалха гараж, мастерской баригдана

Колхозуудые техническэ талаар хангадаг гуримые ондоо болгон, машинно-тракторна станцинуудые хубилгажа, техникыень колхозуудта худалдаха гэжэ партиин ЦК-гэй февральска Пленум шиидхэһэн байна. Зэдын аймагай Дэрэстэйн сомоной «Коммунизм» колхозой гэшүүд партиин энэ тогтоолые бүри мүһэн һайшаана.

Манай колхоздо ямар машина абахада таарамжатайб гэжэ колхозойнгоо эдэбхитэдтэй, колхознигуудтай дууһан хэлсээбди. «ДТ-54» трактор 10-ые, «Беларусь» трактор 3-ые абабал зохистой гэжэ шиидэгдээ. Гадна силос хуряадаг хоёр комбайн, тракторна 18 сеялкэ, табан анзаһатай 10 плуг, «Беларусь» тракторта шагтагалха 4 плуг, тракторна 8 косилка, 2 тармуур абахамнай.

Энэ техникэ даажа абаад байхадаа ямар ехэ харюусалгатай болохоёо бидэнэр мэдэрнэбди. Түбхын түрүүндэ техникые зүбөөр ашаглаха хэрэгтэй. Мүн энэ нангин зөөриеэ һайнаар хадагалжа байха болонобди. Хүсэтэ техникэтэй болоод байхадаа манай колхознигууд болон механизаторнууд үшөө ехэ харюусалгатай болохо байна.

Трактор, машинануудые хадагалха гараж бариха хэмжээ колхозой правлени абахань. Машинын бага зэргын заһабари хэхын тулада мастерской түхеэрхэ шухала. Тиихын тулада токарна станок, гагнууриин элдэб хэрэгсэл болон зүйлнүүдые абаха ушартай болоно.

Энээнэй урда тээ манай колхоздо комплексно бригаданууд байгаа юм. Бригадирнуудынь олон туһалагшанартай байдаг һэн. Жэшээнь, һүнэй-товарна фермын талаар туһалагша, мүн хони үсхэбэрилгын, тараан ажалай талаар туһалагшад байдаг һэн. Иимэ байхадаа бригадирнуудай сэхэ харюусаха юумэн байдаггүй бэлэй. Тиимэһээ нүхэр Хрущевой элидхэлэй тезис зүбшэн хэлсэхэдээ энэ асуудалда анхарһаар байна. Комплексно бригадануудые ондоо болгон эмхидхэхэ гэжэ шиидээбди.

Хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ **түрүү арга болохо комплексно бригаданудые үлөөгөөд, бригадирые олохо, тэрэнэй туһалагша, тоо бүридхэгшые томилхо байнабди. Гадна, тракторна—таряан ажалай бригадын бригадир, таряан ажалай талаар комплексно бригадын бригадирай туһалагша байха юм.**

Мүнөө бэелүүлэгдэжэ байгаа хэмжээ-ябуулгын хизааргүй ехэ арга боломжо нээжэ үгэхэ байһандань найданабди. Ганса юун манай һанаа зобоонob гэхэдэ, машинануудай запасной частяар хааһаа хангагдаха гээшэ ааб гэжэ бодонобди. Заһабарилгын техническэ станци энэ асуудалые дары шиидхэхээр бэлэн байха ёһотой. Мүнөөшье колхозууд запасной часть, илангаяа ашаанай машинын хэрэгсэл абаха талаар ехэ бэрхэшээлтэй тохёолдодог гээшэ.

Манай колхозой партийна организаци, правлени механизаторнуудай колхоздо ерэхэтэйнь сасуу зохихо эрхэ байдал байгуулха юм. Эдэнэр колхоздо ерэхэдээ түлбэри абалииншье талаар һайн шүүхэ гэжэ һанагшабди.

Ц. Цыренов, колхозой партийна бюрогой секретарь.

Коммунистнуудай дурадхал

Курумканай аймагай Гаргын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин агитколлектив партиин ЦК-гэй февральска Пленумэй тогтоолые колхознигуудта ойлгуулжа үгэхын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байна.

Агитаторнууд нүхэд М. Ширеторов, О. Халбашкеев, Я. Мункуева, Н. Мунхоева гэгшэд өөһэдынгөө участогуудта гаража, колхознигуудтаа энэ тогтоолые уншажа үгөөд, хэдэ хэдэн һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэбэ. Мэнэ һаяхан нэмэл партийна суглаан зарлагдажа, энэ тогтоолые бэелүүлхэ тухай колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Дармаевай элидхэл зүбшэн хэлсэгдэбэ. Элидхэлшэ тогтоолой гол зорилго тухай эли тодоор мэдээсэжэ, энээние бэелүүлхэ тушаа правлениин, партийна организациин хараалһан түсэб тухай хэлэбэ. Суглаанда хабаадагшад тус асуудалые эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэжэ, шэнэ дурадхалнуудые оруулһан байна.

Колхознигууд Буянтуев, Доржиев, Ширеторов, коммунистнууд Бадмаев, Самбуев гэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые нэгэн дуугаар һайшаажа, колхоздоо һайн мэргэжэлтэй техническэ кадрнуудые бэлэдхэхэ, машина тракторнуудые заһабарилха мастерской, гараж, нефтесклад гэхэ мэтые эртэнһээ түхеэрхэ гэжэ дурадхаба.

О. Будаев.

Таарамжагүй юумэн гарахаяа болихо

Хэжэнгын МТС-эй хоёрдохи тракторна бригадада тоо бүридхэлшөөр табадахи жэлээ хүдэлжэ байнаб. Доодо Худанай «Эрдэм» колхозой хоёрдохи комплексно бригадын газар дээрэ манай тракторна бригада хүдэлмэрилжэ байдаг. Манай бригадынхид баян ургасын түлөө үнэн зүрхэнһөө тэмсэнэ гэхын аргагүй һэн. Юуб гэхэдэ, нормын лэ дүүргэгдээ һаа, хамаагүй байдаг бэлэй.

Мүн МТС-эй дирекциин зүгһөөшье баян ургасын түлөө шууд тэмсэдэггүй һэн. «Эрдэм» колхоздо бага ургасын абтажа байһанай нэгэ шалтагаан энэ юм.

Тус колхоздо тракторна хоёр бригада хүдэлдэг байгаа. Хэрбээ нэгэнһээнь трактор абажа, нүгөөдэдэнь үгэхэ гээ һаа, МТС-эй дирекцидэ хандаха хэрэгтэй байһан юм. Мүнөө трактор, машинануудые колхозой худалдажа абахада иимэ юумэн болохогүй. Мүн үбһэ хуряалгын саг болоходонь тракторна бригада колхознигууд хоёрой хоорондо эмхигүй юумэн дүүрэн гарадаг һэн.

Манай колхозой гэшүүд партиин ЦК-гэй февральска Пленумэй шиидхэбэрие ехээр һайшаана. Дээрэ дурсагдагша эмхигүй юумэнүүд одоолшье гарахаяа болихонь бшуу. Иигээд байхадаа колхозой ажахы хүгжэхэ, айхабтар үргэн зам нээгдэбэ гээшэ.

Д. Доржиев, Хэжэнгын МТС-эй тракторна бригадын тоо бүридхэлшэ.

Улан-Удын Кировэй нэрэмжэтэ артелиин механическа цехын токарь Алексеевич Шляк өөрынгөө мэргэжэл шадабарие хододоо дээшэлүүлдэг, наар ажалладаг юм. Тэрэ январь, февраль һаранuудта түсэбөө 260—273 пр... дүүргээ.

Нүхэр Шляк олониитын, профсоюзна хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаа... Тэрэ правлениин гэшүүн, арадай заседатель, гал аюулһаа һэргылхэ һайнд... дружинын начальник юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Б. А. Шляк ажаллажа байна.

Л. Хайдуровай ф...

Хүдэлмэримнай һайжаржа байна

КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй болоһонһоо хойшо манай Хориин аймагай гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай хүдэлмэри һайжаржа байна.

Бүхы эхин профорганизациин суглаанууд дээрэ КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй тогтоол тухай хэлсэжэ, профсоюзай гэшүүдэй дунда ойлгууламжын, эмхидхэлэй болон культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри эрид һайжаруулха бодото хэмжээнүүд хараалагдаа һэн.

Эдэ хэмжээнүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал табигдана.

Профсоюзай гэшүүдэй дурадхалаар гүрэнэй банкын, нөөсэлгын кассын, аймвоенкомадай, аймагай финансын таһагай коллективүүдтэ политинформаци үнгэргэгдэнэ.

СССР-эй Верховно Советэй һунгалтада бэлэдхэлтэй дашарамдуулагдан хэгдэһэн, ойлгууламжын хүдэлмэридэ гүрэнэй эмхи зургаанай хүдэлмэрилэгшэдэй союзай 20 гэшүүн хабаадалсана. Агитаторнууд Галина Харитонова, Жимба Дондоков, Галина Деменкова, Владимир Цыденов илангаяа эдэбхитэйгээр хүдэлөө.

Профсоюзай райкомой үүсхэлээр хэдэн зуун номтой профсоюзай библиотекэ эмхидхэгдээ. Тус библиотекын хүдэлмэрие айкомой культурно-олониитын комиссиин гэшүүн нүхэр П. А. Носырев хүтэлнэ. Ном уншагшадай тоо үдэр бүри олон болоно.

Һүүлэй үедэ гүрэнэй банкын, аймагай финансын таһагай, нөөсэлгын кассын месткомууд хүдэлмэрилэгшэдэй хамтаараа кино, концерт хараха ябадал эмхидхэнэ.

Профсоюзай олохон гэшүүдэй һанамжаар профсоюзай айкомой дэргэдэ харилсан туһалалсаха касса түрүүшынхеэ байгуулагдаа. 40-өөд гэшүүдтэй энэ касса 800 гаран түхэриг мүнгэтэй болобо.

Коммунальна баниин хүд... ри һайжаруулха тухай асу... колхозой хүдэлмэрилэгшэдэй п... союзай суглаанда хэлсэбэ.

Тэрээнһээ хойшо бани ... һайн хүдэлдэг боложо байна, ... гаар хүдэлнэ гэһэн гомдол о... болёо.

Аймцентрын ажалшадые ... рын гэрэлээр хангаха, тэрэ... һайжаруулха арга тухай асу... һаяхан профсоюзай райкомой... жээтэ заседани дээрэ хэлсэг...

Манай аймагай «Улаан О... колхозой хонишодой 100 эх... нин бүриһөө 150 хурьга аба... гэһэн үүсхэлые аймцентрын гү... эмхи зургаануудай хүдэлмэр... шэдэй профсоюзай гэшүүд х... наар дэмжээ.

Профорганизациһаа эльгээг... нүхэд Галина Деменкова, В... мир Цыденов, мүн бусад оло... хэдүүд «Улаан Одон», «Комму... колхозуудта сакманщигуудаар... дэлөө.

Гэхэтэй хамта, манай хүд... ридэ дутуу дунданууд бии. ... шээнь, аймгүйсэдкомой ме... муугаар хүдэлнэ, профсоюзда... гэшүүдые абанагүй.

Хасууртайн сомсоведэй түрү... шэ нүхэр Серпионов, Дээдэ ... бын сомсоведэй хүдэлмэрил... Цыренов, Жамбалдоржиева, ... митова гэхэ мэтэ олон нүхэд ... болотор профсоюзай гэшүүн б... дүй. Комхозой таһагай ме... профсоюзай гэшүүнэй түлбэр... сэд суглуулнагүй. Илангаяа ... культура, спорт болон уран һ... най самодеятельность эмхи... тушаа манай профсоюзай ор... заци юушье хээдүй байһаар.

Энэ дутуу дунданuудаа ... хажа, партийна организации... тэлбэреэр манай профсоюзай... ком хүдэлмэреэ һайжаруулха... жээ абажа байна.

Ц. Цыды...

ҮДЭРЭЙ ТЕМ...

Газетэ, журнал олоор захиюулая

Манай республикын ажалшад жэл бүри газетэ, журнал олоор захижа абадаг болоо. 1958 ондо абтаха хэблэл тараалгын үедэ 230 мянган хэһэг газетэ, журнал ажалшад захиһан байна. Иигэжэ нёдондо жэлэйхидэ орходоо 12 мянган хэһэгээр олон газетэ, журнал тараагдаа. Эдэ баримтанууд арад зоной политическэ эдэбхиин улам дээшэлжэ, оронойнгоо ниитэ-политическэ, мүн ажахын байдалаар, уласхоорондын асуудалаар улам ехээр һонирходог болоһониие эли тодоор гэршэлнэ.

Баргажанай, Түнхэнэй, Мухаршэбэрэй аймагуудта хэблэл тараалгада бага бэшэ анхарал хандуулагдана. Энээнэй ашаар тус аймагуудта газетэ, журналнууд олоор захигдаһан байха юм.

Гэхэтэй хамта, бүхы дээрээ республика доторнай газетэ, журналнууд хангалтагүйгөөр тараагдана. Илангаяа хүдөө ажахын хэблэл үсөөн захигдажа, хараалагдаһан лимидэй 83,7 процент дүүргэгдэһэн байна. Тиихэдэ политическэ, научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна бүлгэмэй хэблэн гаргадаг брошюра лекцинүүдэй 89,5 процентнь, «Агитаторай блокнодой»— 86,0, «Байгалай толон» журналай 62,5 процентнь тараагдаһан байха юм. Мүн «Бурят-Монголой үнэн» газетэ олонниитын дунда муугаар тараагдана. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, Хэблэлэй областной С... таһагай, аймагуудай хэлхеэ хо... ной хүдэлмэрилэгшэдэй арад... дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри... лааһүй, хэблэл тараадаг н... түлөөлэгшэдтэ туһаламжа ... дэггүй, хүдөөгэй партийна ор... зацинуудтай нягта холбоо ба... гүй байһан ушарнууд болоно. ... дөө ажахын хэблэл ажал... дунда тарааха хэрэгтэ мэргэж... огто хабаадалсанагүй, тиихэ... риманиинь өөһэдтөөшье хэ... тусхай газетэ, журналаа ... абадаггүй байха юм.

Байкало-Кударын, Тарбаг... Хойто-Байгалай аймагууди... ондо абтаха «Агитаторай бло... «Байгалай толон» журнал тон... тараагданхай.

Эдэ дутагдалнууд бүри ... сагта усадхагдаха ёһотой.

Мүнөө үедэ 2-дохи квартал... хил абтажа байна. Харин о... магуудта энэ жэлэй газетэ, ... налай 2—3 һараар захигдаһа... рэһээ мүнөө эмхидхэлэй ехэ ... мэри ябуулха шухала. Хэлхэ... бооной хүдэлмэрилэгшэд, ... тараалгын ниитын түлөө... һаяын үдэрнүүдтэ 2-дохи ква... газетэ, журнал захилгые са... һайнаар эмхидхэжэ үнгэргэ... гатай.

П. Разн...

Ферганска область. Областиин колхозуудта үнеэдэй байха һайн, типовой, оньһожоруулагдаһан байранууд олоор баригдана. Үнеэдэй байрын һайжархада, ашаг шэмэнь улам дээшэлжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ташлагска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой фермэдэ һая баригдаһан үнеэдэй байра харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

Монголой Арадай-революционно партиин XIII съездэ

Хүндэтэ нүхэд, Монголой Арадай-революционно партиин XIII ...делегадууд!

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет ...ые, Монголой Арадай-революционно партиин бүхы гэшүүдые ... монгол арадые ахадүүгэй ёhoop үнэн зүрхэнhөө амаршалаад, ...дээрээ аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхыетнай хүсэнэ.

Монголой Арадай-революционно парти ажал-ябуулгадаа агууехэ ...ксско-ленинскэ hургаалые хүтэлбэри болгон хүдэлжэ, үзэл бэ... эмхидхэлэй талаар бүри ехээр бэхижэнхэй, Центральна Комите...тэйрон нягтаар жагсанхай өөрынгөө XIII съездые угтаа. ...ой Арадай-революционно парти Монголой Арадай Республикын ...адай этигэл найдабариень сүм харюулжа, тон эдэбхитэйгээр ...дэнэ. Ажалшад хадаа партимнай манай шалгагдамал хүтэлбэ...шэ юм гэжэ тоолоно. Монголой Арадай Республика Арадай рево...нно партиин хүтэлбэреэр социализмын үндэhэ hуури байгуулха ...батаар ороод, хэдэн зуун жэлэй гээгдэлые усадхажа, социали...скэ промышленность байгуулха, хүдөө ажахые хүгжөөхэ, ажалша... ажабайдалые hайжаруулха, культурна хэмжээень дээшэлүүлхэ хэ... ехэ амжалта туйлаа.

Социалистическэ оронуудай агууехэ нэгэдэлэй адли тэгшэ эрхэтэ ... байха зуураа; эб найрамдалай түлөө, уласхоорондын аюулгүй ...ые бэхижүүлхын түлөөниитэ тэмсэлдэ МНР өөрынгөө хубита ...на.

Өөрынгөө зэргэнүүдые идейнэ талаар саашадаа нягтаруулан жаг...ень, партийна ажабайдалай ленинскэ ёhо гурим, хамтаараа ...бэрилхэ гэhэн гол ёhо шууд баримталхыень, парти арад хоёрой ...ое бэхижүүлхыень, мүн арад зоноо пролетарска интернациона... үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлхыень, тэрэшэлэн промышленность ...хэ, хүдөө ажахыгаа социалистическэ ёhoop хубилгаха, монгол ... ажана байдалые hайжаруулха хэрэгтэ шэнэ амжалта туйла... ахадүү Монголой Арадай-революционно партида үнэн зүрхэн...сэнэбди.

Монголой Арадай Республикын ажалшадай шалгагдамал хүтэл...эгшэ; түрүү отрядынь—Монголой Арадай-революционно парти ...на болтогой!

Совет-монгол арадуудай эгүүридэ мүнхэ, таhаршагүй хани ба... улам мандажа hалбараг!

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ-РЕВОЛЮЦИОННО ПАРТИИН XIII СЪЕЗД БОЛОЖО БАЙНА

...Н-БАТОР, мартын 19. ...). Монголой Арадай-рево...нно партиин XIII съезд үр...hөөр. МНРП-гэй ЦК-эй ...о элидхэл, мүн шалгалтын ...льна комиссиин элидхэл ... хэлсэгдэнэ. Үгэ хэлэгшэд арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ тушаа тодорхой hайн дурадхалнуудые оруулна.

Манай делегацие толгойлжо ошоhон Н. Г. Игнатов энэ съезд дээрэ үгэ хэлээ.

МНРП-гэй XIII съезд дээрэ нүхэр Н. Г. Игнатовай хэлэhэн үгэhөө

...голой Арадай-революционно ... XIII съездын делегадууд, ... нүхэд!

...мунистическэ партиин, Со... Союзай арадуудай зүгhөө ...та, Монголой Арадай-рево...нно алдарта партиин бүхы ...тэ, ахадүү монгол арадта ... амаршалга хүргөөд, съез... хүдэлмэридэ ехэ амжалта ...ыетнай хүсэнэб. **(Нэрьемэ ташалга).**

...гол ороной хүгжэлтын ехэ ...үнгые танай съезд согсолжо ... Монголой Арадай Респуб... социализм байгуулха хэ... илалта туйлаhандатнай би... ехээр баярланабди. Энэ ... Агууехэ Октябриин социа...ческэ революциин болоhоной ...р монгол арадай шэлэжэ ... замай зүб байhыень эли то...оршэлнэ.

...люциин урда тээ Монгол ... Азиин эгээл гээгдэнги оро... изэгэн байhаниинь мэдээжэ. ...э монгол арад зон үхэжэ ...а туйлда хүрөөд байhан юм. ...е, эрхэ сүлөөтэй болохын ... монгол арад үсэд шангаар ...э, илалта туйлаа.

...иалистическэ оронуудай аха... туhаламжа, дэмжэлтэдэ ту..., айхабтар ехэ бэрхэшээл... дабан, монгол арад өөрын... ...ртиин хүтэлбэри доро поли..., экономическа, соёл куль... талаар түүхэтэ богонихон ... соо айхабтар ехэ амжалта... туйлаа юм.

...нь хубхай хооhон байhан ... дайдада мүнөө фабрика ...уд баригдаа, түмэр зам ...аа. Элhэн губида неф... вышкэнүүд бии болоо, ... городууд, болбосон түхэлтэй ...уд урган бодоо. Улан-Ба...ото шэнээр баригдажа, мүнөө ...ахан болонхой. Дээдэ, дунда ...инууд, театр, музейнүүд, ... культурын бусад олон эмхи ...нууд, промышленна пред...инууд эндэ бии.

...ай ажахыда абтадаг бүхы ...шиин хэмжээнэй 40 процент...уень мүнөө Монголой Ара... Республикын залуухан социа...ческэ промышленность бүтээ...нэ. Малтамал абадаг, мүн ... энерги абадаг промышлен... hалбаринууд бии болон... Промышленностиин хүгжэхэ...та хүдэлмэришэн анги бии ..., ороной политическэ, нии... ажабайдалда гол ехэ үүргэ ...нэ. Мүн хүдөө ажахыешье ...хэ талаар ехэ амжалта туй.... Хүдөө ажахын 700 шахуу ... байгуулагдаа. Нүүжэ ... малшад hуурижанхай бай... орожо эхилээ. Наука, тех... түрүү дүй дүршэлэй ам...нууд улам ехээр хүдөө ажа...нэбтэрүүлэгдэнэ.

...тэеэ хамта, Монголой Ара... Республика арад зоноо гэгээ... болбосоруулха, элүүрыень ...яаха хэрэгтээ маша ехэ ам... туйлажа, хэдэн томо капиталистическэ оронуудые хойноо орхибо гэжэ бидэнэр баярланабди. **(Альга ташалга).** Азиин хэдэн капиталистическэ оронуудта ажалшадай олонхинь үзэг бэшэг мэдэхэгүй байгаа hаань, танай орон дотор үзэг бэшэггүй хүн үгы болонхой шахуу. Мүнөө Монголой мянган хүн бүхэндэ 5 студент хүртэнэ. Энэнь Англи, Франци болон бусад хэдэн оронуудтахида орходоо нилээд олон юм.

Мянган хүн бүхэндэ больницын ороной хүртэмжын тоогой талаар танай орон Японие ахин гараад, баруунай томо томо капиталистическэ оронуудта дүтэлжэ ябана. Харин мянган хүн бүхэндэ врачуудай хүртэсын тоогой талаар Пакистан, Иран, Турци болон бусад гүрэнүүд холо хойнотнай үлэнхэй.

Арадай-революционно партиин оролдолгын ашаар арад зоной байдал улам hайжаржа, ажалшадай культурна хэмжээниинь дээшэлнэ. Энээнhээ уламжалан, ороной хүн олошорно.

Ябажа гараhан замайнгаа дүн согсолхо зуураа, танай съезд саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойлно. Арад зоноо хамжуулжа, хамтын ажалтай болгохо гээшэ айхабтар ехэ удхашанартай байна. Хүдөө ажахые социалистическэ ёhoop хубилгаха гэжэ Ленинэй зааhан энэ зам ямаршье орондо хэрэглэгдэхэ эгээл зүб зам болоно гэжэ дүй дүршэл харуулаа.

Нүхэд! Социализм байгуулха хэрэгтээ танай туйлаhан илалтанууд гансал национальна удхашанартай бэшэ юм. Монголой Арадай-революционно парти бүгэдые илагша марксизм-ленинизмын hургаалые хүтэлбэри болгон ябажа, өөрынгөө ороной хүгжэлтын эрхэ байдалда тэрэ hургаалые шадамар ухаансараар хэрэглэжэ, дэлхэйн хүдэлмэришэнэй, коммунистическэ хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ өөрынгөө хубитые оруулна. **(Альга ташалга).** Гээгдэнги байhан оронууд түрүү оронуудай пролетариадай дэмжэhэнэй ашаар капитализмын шатые алгасан, социализмда сэхэ орожо шадаха байна гэhэн агууехэ Ленинэй hургаалай бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байhые колониальна, дулдыданги арадуудай ажалшад Монголой Арадай Республикын жэшээ дээрэ эли тодоор хаража байна. Тиимэhээ танай орон дотор социалистическэ байгуулалтада туйлагдаhан амжалтанууд Ази, Африкын дарлагданги арадуудта онсо ехэ удхашанартай гээшэ.

Удаань нүхэр Н. Г. Игнатов монгол, совет арадуудай таhаршагүй хани барисаан тухай, уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөн тухай, социалистическэ лагериин байдал тухай, мүн Советскэ Союзай туйлаhан асари ехэ амжалтанууд тухай съездэ хабаадагшадта хөөрэжэ үгөө.

Һүүлээрнь нүхэр Н. Г. Игнатов КПСС-эй Центральна Комитедэй эльгээhэн амаршалга уншаа.

Бурят хэлэ бэшэгэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ

ХЭЛЭ БЭШЭГЭЙ АСУУДАЛААР ЗАРЛАГДАҺАН СУГЛААН ДҮҮРЭБЭ

Бурят хэлэ бэшэгэй шухала асуудалнуудые хэлсэхэ зүблөөнэй түгэсхэлэй заседани.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хэлэ бэшэг шэнжэлхэ эрдэмэй кандидат Ц. Б. Цыдендамбаев түгэсхэлэй үгэ хэлэжэ байна.
А. Мантаевай фото.

Уржадэр үглөөнэй заседани дээрэ «Бурят хэлэнэй грамматикын» хоёрдохи хуби тушаа педагогическа эрдэм ухаанай кандидат **Ц. Ц. Цыдыпов**, Хоринин аймагай Улан-Одоной эхин hургуулиин багша **Ц. С. Сультимов**, БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерствын инспектор **М. Н. Мангадаев**, Бурят-Монголой номой хэблэлэй hуралсалай литературын редактор **Д. М. Мижидон**, хэлэ бэшэг шэнжэлхэ эрдэмэй кандидат **Ц. Б. Цыдендамбаев**, профессор **Т. А. Бертагаев**, «Бурят хэлэнэй грамматикын» ахалагша редактор, профессор **Г. Д. Санжеев** үгэ хэлээ.

Үдэшын заседани дээрэ «Бурят хэлэ бэшэгэй зарим шухала асуудалнууд тухай» **Ц. Б. Цыдендамбаевай** элидхэл, мүн соёлые шэнжэлхэ институдай научна хүдэлмэрилэгшэ **И. Д. Бураевай** нэмэлтэ элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэн үргэлжэлөө. Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Р. С. Сафронов** БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй нэрэ үмэнэhөө Ленинградай гүрэнэй университедэй монгол хэлэ бэшэгэй кафедрые даагша **Д. А. Алексеевтэ** Хүндэлэлэй грамота барюулба. Эрдэмтэ Д. А. Алексеев бурят хэлэ бэшэгэй, соёл культурын хүгжэлтэдэ габьяатай байhанайнгаа түлөө Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн баяраар дашарамдуулан, грамотада хүртэhэн байгаа.

РСФСР-эй габьяата багша **Н. Н. Намсараев** (Хэжэнгэ) үгэ абаад:

— Зарим нүхэд Баргажанай, Улан-Удын нютаг хэлые литературна хэлэн болгохо гэhэншүү дурадхал оруулhыень буруушааха байнаб. Нютаг нютагай хэлые литературна хэлэнэйнгээ үндэhэ hуури болгон, ходо hэлгүүлээ hаа яагаад урагшаа дабшаха бибди. Энээнhээ урда хэлэсэ хэдэ дахин ондоо болгожо, худхаhан хуймаhамнай хүрөө бэшэ гү?! Бурят хэлэеэ агитаци болон пропагандын, эрдэм гэгээрэлэй, соёл культурын бүри хурса зэбсэг болгохоор зорёо хадаа бурят хэлэн дээрэ ходо лекци, элидхэл, элдэб хөөрэлдөө үнгэргэдэг, суглаа хэдэг болохо байгаабди. Манай республикын зарим хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютаг, аймагуудаар ябахадаа бурят хүн зонтой колхозуудта ошоод, гансал ородоор хэлэдэг заншалтай. Бурят хэлэ хүгжөөхэ хэрэгтэ республикын эмхи зургаанууд, тэндэ хүдэлдэг хүнүүд нилээд ехэ үүргэ, дүүргэхэ зэргэтэй байна. Хэлэнэй хүгжэлтэдэ «Бурят-Монголой үнэн» газетэ шиндхэхы үүргэ дүүргэдэг байhаниинь мэдээжэ. Гэбэшье, гансал газетэ уншагшадай бэшэ, мүн уран зохёол уншагшадай конференци үнгэргэдэг байхада яаха юм? Бурят зоной дунда сүүдэй хэрэгород хэлэн дээрэ хүтэлдэг ушар байдаг. Республикын түб хотодо үе үе нээгдэдэг зарим курсада, багшанарай, зооветеринарна институдай ямаршье факультедтэ hуража байгаа студентнэртэ бурят-монгол хэлэ заадаг болоо hаа, тэдэнэр ажалшан зоноороо бүри бата барисаатай байха, тэдэнэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг болохо hэн. Гэгээрэлэй министерствые шүүмжэлhэн нүхэдые бүримүhэн дэмжэнэб. Юундэб гэхэдэ, үдэшын hургуулинуудта бурят хэлэ [illegible]

— Манай парти арадуудай хүгжэмэй соёлые хүгжөөхын тула эсэшэ сусашагүй оролдодог. Бурят-Монголойнгоо дуу, хүгжэмэй соёлой үдэрhөө үдэртэ hалбаржа байhыень гэршэлхэ баримта олон. Гэхын хажуугаар, бурят дуун соохи үгэнүүдэй hуури, сохилтонь hэлгэгдэнги, буруу табигданги байдаг ушар али олон дайралдана. Табан абяанhаа (пентатоника) бүридэhэн дуутай арадуудай хүгжэмшэдэй конференци тээсгэн Казань хотодо боложо, тэрээн дээрэ арадай дууе анханайнь табисуурhаа холодуулангүй хүгжөөхэ гэжэ хэлсэгдэhэн байна. Радиогоор дамжуулагдаhан зарим дуунууд арад зондо ойлгогдосогүй гэлсэдэг. Манай магтаалтай артистнар дуунай үгые тодоор үгүүлнэгүй. Дуу дууладаг радиостудимнай уйтан аад, рояллиин абяан айхабтар бүдэхеэр соностодог.

Манай уран зохёолшод арадай дуунай аялгада тааруу дууладаг дуу бэшэнэгүй. Соёлой институдта нээгдэhэн искусствын сектор арадай, мүн зохёогдомол дуунуудай үгые hайнаар шэнжэлжэ, дуушадтаа, хүгжэмшэдтөө hанамжа, заабаряа хэлэжэ байдаг hаань, hайн байха бэлэй.

Усть-Ордын округhоо уригдаhан айлшан, КПСС-эй окружкомой агитаци, пропагандын таhагые даагша **А. Л. Хантуев** үгэ хэлэбэ.

—Манай округто бурят хэлэ эрхилхэ хүдэлмэриие «Усть Ордын үнэн» газетэ толгойлдог юм. Газетымнай хэлэниинь бурят-монгол литературна хэлэндэ түшэглэдэг. Алайр, Боохон, Эхирэд диалектнүүдэй литературна хэлэнhээ зарим тэды илгаатай байhан дээрэhээнь, газетынгээ буланда тусхай словарь гаргажа, литературна хэлэнэй үгэнүүдые нютаг хэлэн дээрэ тайлбарилжа, арадай дунда нэбтэрүүлнэбди. Бурят-Монголой ахамад, залуу уран зохёолшодой рассказ, шүлэг, дуу болон нютагай авторнуудай бэшэhэн багахан зүжэгүүдые газетынгээ хуудаhанда толилнобди. Редакциин дэргэдэ литературна нэгэдэл бии. Манай округ доторхи 200 гаран эхин, долоон жэлэй, дунда hургуулиин [illegible] мэхэдээ, өөhэдынгөө хэлэнэй үгүүлбэри, нугаралда тааруулан татажа абадаг байгаа. Агын Думын хуушан монголоор бэшэгдэhэн хэрэг дансые үзэхэдэ, зарим ород үгэ ород зандаа абтаhан байдаг. Ушар тиимэhээ, абтаhан үгэнүүдые таараха руунь, арад зондо ойлгосотой байха талыень хаража абаха шухала. Элдэб эндүү, алдуугай хүлдэ дайрагдажа хаягдаhан үгэнүүдээ дахин hэргээхэ саг тулашоо. Арад зондоо ойлгосотой үгэнүүдээ хуушарба гээд лэ хаяжа байха болоо hаа, бурят хэлэеэ баяжуулха аргамнай ахир болохо бшуу. Литературна хэлэндэ хэрэглэжэ боломоор үгэнүүдые заатагүй шэлжүүлэн оруулха шухала. «Бурят-Монголой үнэн», хоёр округой газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые хамтадань суглуулжа, бурят хэлэнэй асуудалаар семинар хээ hаа, hайн байгаа. Бурят хэлэн дээрэ гарадаг ном hудар, газетэ журнал, элдэб учебник хэлэнэйнгээ талаар хоорондоо холбоогүй, нэгэ үгые олон ондоогоор бэшэдэг байна. Энээниие зайсуулан, заhаруулха хэрэгтэй.

СССР-эй Наукын Академиин хэлэ бэшэг шэнжэлдэг институдай научна хүдэлмэрилэгшэ **А. А. Дарбеева** үгэ абаад:

— Бурят арадай хэлэн уран нугалбаритай, үгөөр баян гэжэ тоологдодог. Бурят хэлэеэ шэнжэлхэ хүдэлмэриие Бурят-Монголой соёлые шэнжэлхэ институт, монгол угсаатанай хэлые шэнжэлдэг эрдэм ухаанай зургаанууд хоорондоо холбоотойгоор ябуулдаг болог лэ,—гэжэ хэлэбэ.

Удаадань **С. Ш. Бадмаев** (КПСС-эй Бурят-Монголой обком) үгэ хэлэхэдээ:

— Бурят үндэhэтэнэй соёлые хүгжөөхэ асуудалаар арбаад жэлэй саана алдуу, эндүүгэй гараhан дээрэhээ, бурят хэлэеэ эрид шууд хүгжөөхэ арга боломжомнай хизаарлагданги байhан юм. Мүнөө бурят хэлэеэ тэрэнтэй хамта, үндэhэн соёлоо социалистическэ удхатайгаар, национальна түхэл маягтайгаар хүгжөөхэ ёhотоймнай элитэ. Бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэной дунда ябажа, оролдосотойгоор суглуулнагүй. Бурят хэлэн дээрэ элидхэл, лекци, элдэб ярилдаа хэхэ тухай КПСС-эй обком хэдэ дахин хэмжээ абаа, абахашье байха,—гэбэ.

Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай хүдэлмэрилэгшэ **К. А. Олзоев**, Ленинградай гүрэнэй университедэй монгол хэлэнэй кафедрые даагша доцент **Д. А. Алексеев** бурят хэлэ бэшэгэй зарим шухала асуудалнуудые саашадаа зүбшэн хэлсэжэ байха, абтаhан үгэнүүдые зүбөөр бэшэхэ гүрим дүрим зохёохо, монгол угсаатанай хэлэ бэшэгые шэнжэлжэ, бурят хэлэндэ таарамжатай зүйлнүүдыень шэлэжэ абаха, hургуулинуудта бурят хэлэ заалгые ойрын сагта hайжаруулха, арадай аман зохёолой баялигые тунхаглан нэбтэрүүлхэ тухайда дэлгэрэнгыгээр хэлэhэн байна.

«Бурят хэлэ бэшэгэй зарим шухала асуудалнууд тухай» элидхэл хэhэн **Ц. Б. Цыдендамбаев** түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

Хэлэ бэшэгэй зарим шухала асуудалнуудые шиидхэхын тулада тусхай комисси бии болгогдоо.

Зүблөөн дээрэ КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой секретарь **Ц. О. Очиров** үгэ хэлээ.

Удаань Бурят-Монголой соёлые шэнжэлхэ институдай директор **Д. Д. Лубсанов** үгэ абаад:

— Соёл культурые хүгжөөхэ талаар бии байhан олон дутагдалые областной XX партийна конференци тэмдэглээд саашадаа хүгжэхэ замыень шиидхэбэри соогоо тодорхойгоор заагаа hэн. Бурят хэлэ бэшэг шэнжэлхэ манай эрдэмтэд арад зонhоо таhархайгаар, тэдэнтэй холбоогүйгөөр хүдэлмэрёо ябуулна гэхэдэ буруу болохогүй ха. Бурят хэлэ бэшэгые саашадань хүгжөөхын тулада багшанар, хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд, советскэ болон партийна хүдэлмэрилэгшэд, бүхы национальна интеллигенци ханамжатайгаар оролдожо, партиин политикада тон тааруугаар хэлэ бэшэгэй шухала асуудалнуудые шиидхэхэ зэргэтэй. Бурят хэлэ арад зоной дунда нэбтэрүүлхын хажуугаар, агууехэ ород арадай хэлые бүрил hайнаар шудалха хэ-

Шэнэ тосхон

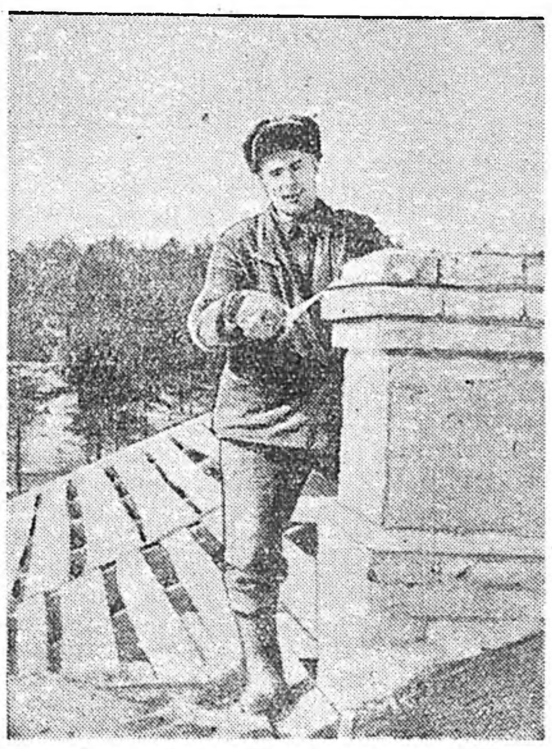

Улан-Удын «Механлит» заводой хүдэлмэришэдэй тосхон жэл ерэхэ тудам үргэдэнэ. Заводой барилгашад дулаан, һаруул байрануудые түргэнөөр, һайнаар барихын тула ехэ оролдолго гаргана. Тиигэжэ жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан барилгын хүдэлмэри түрүүшын кварталда дүүргэгдэхэ шахуу болонхой. 900 квадратна метр байрын талмайтай гэрнүүдые бариха түсэбтэй байгаа һаа, мүнөө хамта 850 квадратна метр талмайтай олохон гэр бэлэн боложо, 20 айл шэнэ байрануудта ороо. Доодо-Шишковка гэжэ нютагта бии болоһон хүдэлмэришэдэй шэнэ тосхон болбосон түхэлтэй боложо байна. Тэндэ эдеэ хоолой магазин, хүүгэдэй ясли нээгдэһэн, уһа угэхэ тусгаар будка баригдаһан байна. Мүн хоёр дабхар ехэхэн гэр баригдажа захалаа.

И. Д. Понетайкин, П. П. Белых гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг модошо дархашуулай бригада, нүхэр Пчелинцевагай хүтэлбэрилдэг штукатурщигуудай бригада илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ. Заводой дирекци, партийна, профсоюзна организацинууд барилгашадта али болохо туһаламжа үзүүлнэ. Барилгашад һунгалтын урда тээхи мүрысөөндэ оролсоходоо мартa һара соо 2 дабхар гэр ашаглалгада оруулха гэжэ шиидээ һэн. Иигэжэ һаяар үшөө 16 айл шэнэ байрада түбхинэхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1). Доодо-Шишковка тосхоной шэнэ үйлсэ. 2). Пеэшэн табигша В. Н. Гаськов ажаллажа байна. 3) Һаяхан ашаглалгада үгтэһэн магазин соо.

Н. Дамбаев.

Тобшо мэдээсэлнүүд

☆ Малай үүлтэр һайжаруулжа, ашаг шэмыень улам дээшэлүүлхэ зорилгоор Бурят-Монголой «Живконторо» 1958 ондо үүлтэртэ мал олоор асаржа, колхозуудта худалдаха юм. Тэрэ тоодо 105 үхэр, 550 хонин, 450 гахай, 8 азарга асарагдахаар хараалагдана. Мүн тэрэшэлэн республика доторхи колхозуудһаа үүлтэртэ мал худалдан абтажа, колхозуудта дамжуулан худалдагдаха байна.

М. Михайлов.

☆ Закаменай аймагай Цакирай больницын залуу хүдэлмэришэд Ханда Найданова, Дулма Дугарова гэгшэд өөрынгөө һайн дураар колхозуудта хүдэлмэрилхөө хүдөө гараба. Тэдэнһээ жэшээ абан, аймагай бусад эмхи зургаануудай залуушуул, комсомолшууд колхозуудта ошожо байна.

Р. Цыденов.

☆ Түнхэнэй аймагай Хэрэнэй МТС-тэ комсомолшуудай түрэ болобо. МТС-эй түрүү шофёр Василий Томилов, бухгалтер Галина Глазунова хоёрые гэр бүлэ болоһонтойнь дашарамдуулан комсомольско организациин зүгһөө нүхэр Дармахаев амаршалаад, үнэр баян, зол жаргалтай ажаһуухыень тэдэндэ хүсэбэ.

Удаань наада зугаа болоһон, МТС-эй дирекциин, ВЛКСМ-эй айкомой, нүхэдэйнь зүгһөө амаршалганууд хүргэгдэһэн, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаһан байна.

А. Мангатханов.

☆ Заиграйн аймагай Асагадай долоон жэлэй һургуулиин уран һайханай самодеятельностиин коллектив Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо һонирхолтой концерт харуулба. Һурагшад өөһэдынгөө хүсөөр «Дунгай» гэжэ нэгэ акттай зүжэг һайнаар табяа. Мүн тэдэнэр шүлэгүүдые уншаһан, дуу дуулаһан байна.

Д. Дандаров.

Колхозой спортсменүүдэй мүрысөөн

Һаяхан Хориин аймагай «Коммунизм» колхоздо шатаршадай, мэргэн буудагшадай мүрысөөн болоо. Эдэ мүрысөөнүүдтэ олохон колхознигууд хабаадалсаба.

Шатаршадай дундаһаа Дондок Гомбоев шалгаржа, нэгэдэхи һуури эзэлээ. Жанчип Базаров хоёрдохи, Леонид Белых гурбадахи һуурида гараа.

Мэргэн буудагшад түрүү һууриин түлөө мүрысөө. Колхозник Федотов абажа боломоор 100 очкоһоо 85-ые абаба. Жамсаранов (83 очкотой) хоёрдохи һуури эзэлээ.

Түрүү һуури эзэлээшэд мүнгэн шанда хүртэбэ.

В. Цыденов.

Ш А Т А Р

РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө боложо байгаа эхэнэр шатаршадай мүрысөөнэй 10-дахи уулзалга, мүн хойшолуулагдаһан партинуудай наадалга болоо.

Мүрысөөндэ мэргэжэл шадабаряар тэнсүү шатаршадай хабаадажа байһан дээрэһээ шанга тулалдаан болоно. Тинмэһээ аяар 24 парти хойшолуулагдаһан байха юм.

Арбадахи уулзалгаар мүрысөөнэй хоёрдохи хахад эхилбэ. Эндэ Мильниченко (Хабаровск) Гармаеватай бирагүйхэнөөр наадажа байтараа, гэнтэ шанга добтолгонуудые хэжэ, тэнсэлгээр дүүргэө. Попова (Красноярск) Гармаевада илагдаа. Игумнова Белобородовае шүүбэ.

Роговская (Эрхүү) Мартыноватай тэнсээд, Гармаеватай хойшолуулагдаһан партияа наадахадаа мүн тэнсэлгээр дүүргэө.

Арбадахи уулзалгын дүнгүүдэй ёһоор Игумнова 9-һөө — 7, Айбиндер (Тюмень) 8-һаа—6, Сироткина (Новосибирск) 9-һөө—6,5, Бадмацыренова, Гармаева хоёр 10-һаа — 6,5 очконуудтай болоод байна.

А. Игумнов.

Х О Б Д О Г

Арадай аман зохёолһоо

Эртэ урда сагта хомхой хобдог сэдьхэлтэй нэгэ хаан байһан юм. Тэрэ хаанай албатанай дунда нэгэ таряашан хашаа соогоо айхабтар һайхан уһатай худагтай байба. Дүтэ наашаньс тиимэ худагтай айл байгаагүй ха. Тэрэ таряашан хүршэнэрэйгөө хориһоор байтар хаанда урижа, манжалуулаа, найр наада хээ һэн гэхэ. Хаан худагтань обтоод, гэртээ хүрэмсөөрөө зорюутые эльгээжэ:

—Тэрэ худагаа минии хашаа соо зөөлгэжэ асара, үгы һаа толгойн саазада орохош,—гэжэ захирба. Тарящанай айжа шэг шарайдаа гарашоод һуухадань басаганиинь ажаглаад:

—Баабай яагаабта? —гэжэ һураба.

—Хаан худагаа зөөлгэжэ асара гэжэ захираа. Үгы һаащ, толгойеш абахаб гэнэ. Алуулаал амитан бэшэ гүб, —гээд нюдөө уһатуулна.

—Баабай, бү гажарагты, аргань олдоно бээз.

—Юун аргаяа..., хэн худаг зөөлгэдэг юм?

—Худагаа танайда зөөлгэхэ гэхэдэм, гансаараа ошожо үгэнэгүй. Хүнние хүүгээр урйдаг, зөөрине зөөреэр ерүүлдэг хэр угай ёһон хаям. Хаанай хашаа соохи нэгэ худаг өөрөө ерээд уриг лэ, сугтаа ошуужалби гэнэл даа гээд хаандаа айладхагты.

Эсэгэнь басаганайнгаа үгөөр болобо. Хаан тиимэ айладхал абамсаараа нэгэ түшэмэлөө дуудажа асараад:

—Эндэһээ нэгэ худаг эльгээжэ, тэрэ тарящанай худаг асаруулагты, үгы һаа, толгойн саазада орохот,—гэбэ.

Хаанай бүхы түшэмэд сугларжа, ехэ хэлсээн болобо. Иимэ хобдог сэдьхэлтэй тэнэг амитан амар заяа үзүүлхээ болёо гэжэ шиидхээд, хаанине шэрээһээнь унагаагаа һэн гэхэ.

Ц. Бимбаев, найруулан бэшэбэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

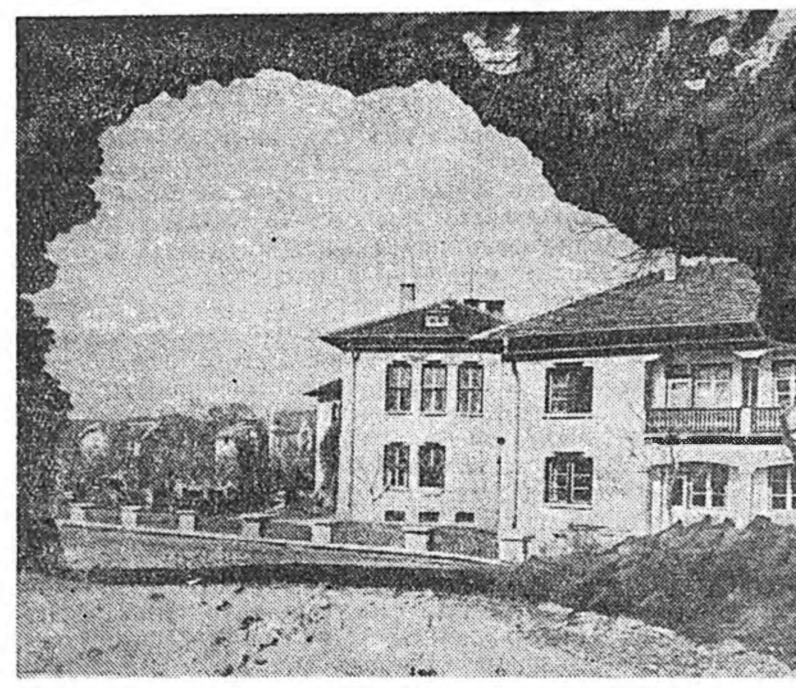

Болгариин Арадай Республика. Хисарь гэжэ курортдохи Бальнео... санатори.

ТАСС-эй фотохроника.

Ханойн университедтэ К. Е. Ворошилов... бэлэглэһэн номууд барюулагдаба

ХАНОЙ, мартын 19. (ТАСС). Үнгэрэгшэ жэлэй майда Вьетнамаар ябахадаа, К. Е. Ворошилов Ханойн университедэй студентнэртэ 2 мянган ном бэлэглэһэн байгаа. ДРВ-дэ байдаг СССР-эй элшэн сайд Л. И. Соколов, К. Е. Ворошил... нэрэһээ эдэ номуудые мартын... университедтэ барюулаа. На... техникын асуудалнуудаар бэш... һэн номууд, мүн уран зохёол... тэдэнэй дунда бии.

Индонезидэ буһалгаан дарагдажа бай...

ДЖАКАРТА, мартын 19. (ТАСС). Хойто Суматрада байдаг Медан городто правительствын сэрэг ерэжэ, урдань сэрэгэй нэгэдэхи округой штабай начальнигай орлогшо байһан майор Найнголан гэгшын үүдхэһэн буһалгаае сүм даража, городые эзэлбэ. Правительствын захиргаан ажал хүдэлмэреэ дахин эхилээ. Городто амгалан тайбан болонхой.

Найнголан түрүүтэй буһалгаашад «Дар-уль-ислам» гэжэ бандын байрлаһан газар руу тэрьедэжэ ошоо. Буһалгаашадай сэрэгэй нэгэ подразделенинь правительствын үгэ дуулахабди гэжэ мэдүүлээд, һөөргөө Медан бусажа ерээ гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Меданда буһалгаанай дарагдаһантай дашарамдуулан, Индонезиин коммунистическэ партии... неральна секретарь Айдит Мед... хүн зондо амаршалгын телегра... эльгээжэ, городые эзэлхэдэнь... вительствын сэрэгтэ эрэлхэг з... тойгоор туһалаат гэжэ тэмдэгл...

Суматрын тэг дунда буһалга... дарагдаа һаань, тэрэнние эмхи... шэд Филиппин, Австрали... СЕАТО-гэй гэшүүн оронуудта... рьедэжэ ошохо түсэбтэй бай... элирүүлһэн данса олдоо гэжэ... танг Тимур» газетэ мэдээсэнэ... данда буһалгаанай даргад... Паданг городто шэбээлээд ба... Хусейн-Шафруддин гэгшэдэй... лынхид ехэ мэгдэжэ байна... «Сулу Индонезия» мэдээсэнэ... һалгаамнай даргадаха гэжэ һа... олон ударидагшадынь тушаа... гаргагданхай.

Ирагтахи байдал

КАИР, мартын 19. (ТАСС). Ирагай 42 элитэ ехэ политическэ ажалябуулагшад, тэрэ тоодо урдань премьер-министр, сенадай түрүүлэгшэ байһан хүнүүд, мүн депутадуудай палатын гэшүүд премьер-министр Нури Саидта бэшэг эльгээжэ, Ирагай правительствын ябуулдаг политикые буруушаагаад, Ирагые Багдадска бүлэглэлһөө гаргаха, Англитай хэһэн тэгшэ бэшэ хэлсээе болюулха гэһэн эрилтэ табиба.

Конституцяар хараалагдаһан эрхэ сүлөөе һэргээхэ, политическэ үзэлэй түлөө хаагдаһан хүнүүдые бултыень сүлөөлхэ гэһэн эрилтэ тэдэнэр табяа.

БЕЙРУТ, мартын 19. (ТАСС). Ирагта байдал ехээр шангаданхай гэжэ Ливанай «Ас-Сиаса» газетэ мэдээсэнэ.

Арад зон мүнөөнэй Ирагай правительствын ябуулдаг империалистнуудта һаймһаранги политикые улам шангаар буруушаан тэмсэнэ, мүн сэрэгэй Багдадска бүлэглэлһөө оронoo гаргахые эрмэлзэнэ. Ирагай ниислэл Багдадта болон бусад городуудта ехэ ехэ жагсаал... боложо, Ирагай элитэ мэдээж... литическэ ажал-ябуулагшад, ... тоодо урдань министр, Ирагай... ламентын депутадууд байһан... нүүд тэрээндэ хабаадалсаа.

«Арабуудай Нэгэдэмэл Рес... лика мандаха болтогой!», «Ба... ска бүлэглэл үгы болон һа... «Эйзенхауэрэй түсэбые бү а... гэһэн уряануудые жагсаалда ... шад эмхитэйгээр хашхара... Жагсаалда ябаашад полици... рой хоорондо хэдэн газарта ... та тулалдаанууд боложо, олон... алуулһан, шархатаһан байна.

Империалистнуудта эсэргү... дэлөөн мүн Ирагай урда нюта... та дэлгэрбэ. Ороной урда ... оршодог Басра портдо ирага... Англиин империалистнуудай ... та эзэрхэжэ байһые буруу... Англиин хэдэн суднануудые ... даа.

Империализмын гэнжэһээ ... тарха үдэрөө Ирагай арад зо... сэжэ ядан хүлеэнэ гэжэ «Ас... са» газетэ бэшэнэ.

США-да промышленна үйлэдбэриин улам бага бол... байһан тухай Америкын газетэ бэшэнэ

НЬЮ-ЙОРК, мартын 18. (ТАСС). 1956 оной декабрьтай сасуулбал, байгша оной февральда США-гэй промышленна үйлэдбэриин юрэнхы хэмжээн 12 процентээр бага болоо гэжэ «Уолл Стрит Джорнэл» газетэ бэшэнэ. Хүнэй удаан хэрэглэдэг эд хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ 4 процентээр бага болоо. Элдэб олон... зын металл хайлуулга 34 про... тээр доошолоо. Мүн металлаа... тээгдэдэг юумэн 16 процентээр... болонхой. Нүүрһэ абалга 15,... центээр, нефть болон байгал... газ абалга 7 процентээр хороо... газетэ мэдээсэнэ.

Мүнгэн-Эд хэрэгсэлэй лотерейн тираж

РСФСР дотор тараагдаһан лотерейн биледүүдэй тираж байгша оной майн 24-дэ Москвада болохонь.

Тираж 6—7 хоног үргэлжэл...

(ТАС...

Смыслов Ботвинник хоёрой наадан

Мартын 18-да Смыслов Ботвинник хоёр табадахяа наадаа. 31-дэхи ябадалай хэгдэхэдэ, тэдэнэр хоёр хоёр тэргэтэй, гурба гурбан хүбүүтэй болоод байба. Эдэшни тэнсэхэнь ха гэжэ олохон зон һанаад байгаа. Гэбэшье, Смыслов өөрынгөө фигурнуудай һайн газарта байһыень тон шадамараар һамбаашалан, Ботвиннигаа ехээр тү... байна. Ботвинник хамгаалжа... даагүй. 41-дэхи ябадалдаа Смы... түрүүшынхеэ шүүгээ.

Тиин, 3,5:1,5 гэһэн тоото... Ботвинник түрүүлжэ ябана.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД...

...изни и экономики — 47-59, пропаганды и местной информации — 35-1...
...угородных переговоров — 16.

Зак. ...